

Umělci proti Eiffelově věži

(*Le Temps*, 14. února 1887)

My, rozhořčení spisovatelé, sochaři, architekti, vášniví milovníci dosud nedotčené krásy Paříže, protestujeme ze všech sil ve jménu ohroženého francouzského vkusu i ve jménu francouzského umění a dějin proti vybudování zbytečné a obludné Eiffelovy věže v samém středu našeho města. Naše veřejnost, ve své většině poznamenána zdravým úsudkem a smyslem pro spravedlnost, ji už stačila škodolibě překřtít na věž babylonskou.

Aniž chceme upadnout do vypjatého šovinismu, máme plné právo důrazně prohlásit, že Paříž je městem, kterému se žádné jiné na světě nevyrovná. Nad jejími ulicemi, širokými bulváry a velkolepými promenádami se tyčí elegantní stavby, které zrodil lidský génius. Francouzský duch, tvůrce mnoha stavitelských skvostů, se v této záplavě třpytí jako nejvzácnější drahokam.

Ani země pyšníci se svým kulturním dědictvím, jako Itálie, Německo, Flandry, se nemohou Paříži vyrovnat. Ve všech koutech světa toto město budí zvědavost a obdiv.

Tím vším máme pohrdnout? Opravdu se Paříž stane kuriózní hříčkou kupeckých záměrů strojního konstruktéra, a tak se nenávratně zohyzdí a zneuctí?

Vždyť Eiffelova věž, kterou by si nepřála ani sama zkomercializovaná Amerika, zneuctěním Paříže skutečně bude. O tom ať nikdo nepochybuje. Každý to cítí, každý to říká, každého to sužuje. My jsme jen pouhým echem všeobecného mínění, které plným právem bije na poplach. Až přijedou na naši výstavu cizinci, vykřiknou s úžasem: „Cože? Tuhle zrůdu Francouzi prezentují jako ukázkou svého vytříbeného vkusu, tolikrát vychvalovaného až do nebe?“ A jejich výsměch na náš účet bude naprosto

oprávněný, protože Paříž vrcholné gotiky, Paříž Jeana Goujona, Germaina Piona, Pugeta, Ruda, Baryeho, se přemění na Paříž pana Eiffela.

Abychom si uvědomili, kam se to propadáme, stačí si na okamžik představit tuto závratně směšnou dominantu Paříže, ten gigantický tovární komín, který zrudnou velikostí rozdrtí Notre-Dame, Sainte Chapelle, Invalidovnu, Vítězný oblouk, všechny tyto ponížené, umenšené a zašlápnuté skvosty, které posléze v hrůzostrašném snu zcela zmizí. A v příštích dvaceti letech uvidíme nad městem, stále ještě nesoucím stopy dokonalosti minulých staletí, jak se natahuje, jako inkoustová skvrna, jako temný stín, obludný sloup sešroubovaného plechu...

Vybral a přeložil Jiří Kraus

Tato stránka z imaginární čítanky věnované dějinám argumentace a polemiky ukazuje, s jakou silou se v lidském myšlení prosazuje absolutizace vlastních měřítek vkusu, odmítání toho, co se jeví jako nové, nezvyklé a jiné, i přesvědčení o neomylnosti autority.

Jiří Kraus